

Petančić Davorin:

Svete gore.

Povest.

Onadva močita in mislita svoje križe. Mara se razgreva v ihti. Nekaj plamteče lepote je v njej.

»Pepa, zdaj bom pa za res šla.«

Pepo prevzame, kakor da bi jo udaril.

»Kam?«

»Proč. Vstran. Doma ne ostanem, da bi mi Tončka kruh rezala in bi Miha zadrezal nad menoj. Svojih osemdeset izterjam in grem. O, svet je velik!«

Pepo grize, da bleedi od jeze v obraz.

»Avša! Kaj se ujeđaš v Tončko, pa v Miho. Saj se ne bo ženil. Sam je rekel, da se ne bo.«

»Ti verjameš to, če hočeš. Dolgo ne boš mogla, čeprav si neumna kot otrok,« se razgreva Mara in hodi po sobi nataknjena kakor napeta vzmet.

»Mojih osemdeset mi bo odštel stiskač, potem se naj ženi! Za neumne nas ima vse druge in misli: bodo že čakali. Ko ostare, jim bodo leta pregnala misel na denar in ženitev.«

Pepa se opoteče po sobi in zabliodi k Lojzu, Mara pa ne odneha.

»Če imaš kaj pameti, Pepa, še ti poterjaj! Če bosta še Lojz in Lenčka zahtevala svoje, pa bo pustil ženitev.«

Pepa stoka in se brani:

»Ne, moj del bo za maše po očetu in molitve, sama pa ostanem pri hiši, če bi tudi drva na meni sekali. Saj Tončka ni napačna, zakaj se je bojiš?«

»Naj bo dobra kot Bog, za gospodinjo mi ne bo, ker je mlajša kot jaz,« se je odsekala zadirčno.

Lojze ni robantil. Ril je s prsti po nepočesanih lasih in zrl pred se vsakdanje mirno. Le v očeh mu je ždela senca žalosti.

Tedaj je vstopila Lenčka. Presodila je njihov molk. Lojze se je ozrl po njej in opazil, da ji ustne drhtenijo, je pobaral narahlo:

»Kaj pa je tebi, Lenčka?«

»Ah, nič!« se je naredila sitno in stopila do vrat v sobo. Mare ni vzdržalo.

»Tudi ona mora zvedeti, če še ne ve,« je mislila.

»Lenčka, Miha se ženi.«

»Naj se!« in je odprla vrata.

V Mari je zavrelo in vzkipeło:

»Kakor da je nič brigalo ne bi, se dela! Z vami ni nič. Sami otroci ste še vsi. Saj res niste za drugo, kakor da bi doma sedeli in čakali, kdaj bo Miha kaj zagodrnjal. Jaz sem pa druge pameti. Po svetu bom šla. Kaj meni ti bregovi in skalovine?«

Lojzu se je milo storilo:

»Ti ni nič za reber in dobrovo, za dom in cerkev Gorsko?«

»Nič, čisto nič. Kaj pa imam od tega dela. Umazane roke in staro lice, drugega pa nič, čisto nič.«

»Pa naše zvonove boš pozabila lahko?«

»Oh, Pepa, kaj misliš, da drugod nimajo zvonov? Se lepše in večje, ki zvonijo kakor bi pel.«

Še so ugibali sem in tje, a konec je bil vedno eden in isti. Mara je hotela iti.

»Leč grem,« je zaključila.

V postelji je mislila na svoje besede in zatipala vase. Našla je, da je bila laž v njenem govorjenju. Rada bi bila osta. Zvonovi gorski so jo priklepali na Gore z neodoljivo silo. Trma jo je premagala vso. Še v postelji se je razhudila nad Miho in Tončko.

Ko se je Miha vrnil s kožuhanja, je šlo že v jutro.

»Denar moram nekje dobiti, moram ga, da ga vržem Mari v obraz in jo poženem. Da bo vedela, da sem jaz gospodar.«

Miha je obešal klasne poveze pod ostrešek in računal. Z Maro sta se sprla na vse zgodaj. Sitna je bila in mu je nabrusila takih, kakor jih še ni slišal.

10

»Saj ne bo za dolgo. Tončka bo imela doto. Saj bi lahko njenemu staremu že zdaj rekel, pa nočem, ker bi nerodno izgledalo. Nekje naskrivaj bo treba dobiti.«

Mara si je likala čevlje spodaj pod bršljinjem na klopci in pogledavala izza ogla Miho, kako je prskal. Veselila se je svoje trme:

»No, seve, če noče, potem je boljše, da gre. Ne smeš ji braniti, ker človek nikdar ne ve, kje ga sreča čaka. Njo bo morda tujina osrečila in obsipala z bogastvom. Pa da kani kmalu od doma?«

»Strašno se ji mudi, za to bi jo rad še danes izplačal.« Lah se je delal, kakor da bi se žrtvoval.

»Težko je, ker nimam mnogo novcev s seboj. A dal ti bom, ker sva prijatelja in ker mi je za njeno srečo.«

Miha se mu je zahvaljeval na vso moč prijazno. Lah se je hinavsko otepal hvale in se gnal:

»Saj rad pomagam dobrim ljudem, če le morem. Miha, le pusti! Kaj se mi oklanjaš, ko ne gre za to.«

Miha je po zajtrku stopil v veliko izbo in se razšopiril nad domačimi, ki so srebali iz škrbaste sklede gobovo juho.

»Takole! Hoče še kateri, da ga izplačam? Naj zine zdaj! To je za Maro, ničvrednico raztepeno, ki ji ni za dom ne grunt!« Zagnal je denar na mizo in čakal na uspeh svojih besedi.

»Miha, ne deri se nad menoj! Moj del boš za maše dal, kadar boš imel,« je prosila Pepa in ostavila jed. Lojz je pohrkal in zajel še enkrat iz polprazne sklede. Lenčka pa tudi ni odprla ust, le ogel robca si je potegnila na čelo, da ji ne bi videl v oči.

»Tiho ste? Povem vam zdaj vsem: oženil se bom z javarsko Tončko. Kake volje ste vi, mi je vseeno. Ne bi se, pa me je Mara prisilila. Dolg, ki sem ga zdaj naredil, ne sme ostati na hiši. Tončkina dota ga bo plačala. Če hočete, da grunt propade, tedaj oglasite se zdaj! Denar dobimo, se izplačamo in gremo po svetu.«

Oni trije so molčali.

Mara se je prismejala v izbo in premerila vse s prezirnim pogledom.

»Mara, tu je denar!« Miha je s prstom meril ostro na mizo, kjer so ležali papirji.

Mara se je premaknila do mize, vzela z leno kretnjo denar, ga zmečkala in ga potisnila v žep na predpasniku. Vse to je storila tako, da so vsi čutili, da ji ni nič za denar, da hoče nekaj čisto drugega.

»Jutri bom šla,« jih je zagotovila in se malomarno prisedla k Lojzetu, ki je osupel gledal prizor.

Miho je minilo vse razpoloženje do prepira in ob njeni ravnodušnosti je pozabil na besede, ki si jih je bil pripravil. Ob vratih se je še obrnil in jim zabičal:

»Vi ste pa priče, da sem ji res dal.«

Mara se je na široko zasmejala.

»Kaj misliš, da mi je toliko za ta denar! Če bi bil Lojz na tvojem mestu, ki mu jih dala nazaj. Tebi jih ne dam, ker si skopuh.«

Miha je bil že zunaj.

Pepa se je spustila v jok:

»Zdaj bomo pa šli narazen. Kaj bi oče rekli, če bi živeli.«

»Kaj bi oče rekli? Nič, ker takrat ne bi šli. Očetu sem se dala, Mihi pa se ne bom.«

Vstala je, ker jo je mučilo Pepino jokanje in Lojzetov žalosten pogled. Zastanovila se je pri oknu, potem pa je odšla naglo.

»Pavle!« je pozvala od lip.

»Kaj je, Mara?«

»Zbogom, bi ti rada rekla.«

Osupnil je in jo pogledal pozorno.

»Kaj namerjaš? Vesela si, kakor da si na gostijo vabljen,« jo je podražil in se prislonil k lipi.

»Ah, na gostijo!« Glas se ji je spremenil, da je Pavle kar uganil, da misli za res.

»Kaj ste se sprli?«

Abesinska pokrajina Kaffa in njena krona.

Italijansko - abesinska vojna je pognala iz ravnotežja celotno Abesinijo. Pokrajine, katere je prejšnji cesar Menelik nasilnim potom podvrget Abesiniji, upajo, da se bodo za slučaj, da bo sedajni neguš Haile Selassie premagan, dobile nekdanjo neodvisnost ter svobodo. Med temi je tudi provinca Kaffa.

Zadnjega samostojnega vladarja

ozemlja Kaffa je premagal ter ujel neguš Menelik. Ko se je polastil pokrajine, pa je krona Kaffa-vladarjev zginila brez vsakega sledu. S to krono je zvezana stara pripovedka in prerokba. Lastnik te krone bo vladal ne le samo nad provinco Kaffa, ampak čez celo Afriko, če se pretaka po njegovih žilah kri vladarjev Kaffa. Tole prerokovanje je bilo seve znano Meneliku zmagovalcu. Storil je vse, da bi se dokopal do posesti čudovite krone in bi zavladał nad Afriko. S pomočjo podkupnine mu je res pripadla krona in jo je ponesel v od nje ustanovljeno prestolnico Addis Abebo. Menelik se le ni čutil povsem varnega glede posesti težko pridobljenega kronskega zaklada.

V praznovanju je zaupal Menelik kaffsko krono svojemu ministru, švicarju Alfredu Iig, ki je tedaj nastopil potovanje v Evropo. Iig je vzel krono seboj.

V najnovšem času so se pojavile iz Kaffa v Švici v Bernu in Interlaken pri sorodnikih svoječasnega abesinskega ministra Iiga odlične osebnosti, ki so povpraševale po zgubljeni kroni iz Kaffa.

Znamenite krone še niso našli,

da si storili odposlanec iz Kaffa s pomočjo Italijanov in Angležev vse, da bi jo izsledili. Po najnovjših poročilih so začeli Kaffačani zbirati zlate prostovoljne darove med domačini, da bi ti omehčali švicarske čuvanje krone na izročitev,

(Dalje sledi.)